

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 198 • Vychází 16. června 2020

Milí čtenáři,

když jsme předloni začínali s prosazováním změn v péči o městské trávníky (nejen) v Českých Budějovicích, mnohé věci hrály pro nás. Kvetoucí trávníky totiž řeší hned dva problémy, které v posledních letech začaly rezonovat ve veřejné diskusi. Jde samozřejmě o letní sucha a vymírání hmyzu. Společenská poptávka prostě dospěla do stavu, kdy se řada politiků, úředníků i ochránců přírody po celé zemi snaží, aby trávníky kvetly a bzučely. A v řadě českých měst se začaly věci měnit. Někde „odspoda“, z občanské iniciativy, jinde „shora“, když se o změny začali zajímat komunální politici nebo městští úředníci.

Mnohé okolnosti však pro změny příznivé nebyly. Samozřejmě se objevily a stále objevují hlasy, že trávníky se vždycky sekaly několikrát do roka „na golf“ a fungovalo to. Což ovšem nelze považovat za námitku, ale spíše za pohodlnost nebo stereotyp. Objevily se však i opravdové námitky. Pokud to zjednodušíme, tak šlo o trojici alergenů – klíšťata – včely.

Posledně jmenovanou, na můj vkus poměrně kuriózní námitku jsem zaznamenal na internetu. Maminky se prý bojí pouštět malé děti do kvetoucího trávníku, protože by je mohla včela bodnout. To samozřejmě nelze vyloučit, ovšem hrozí to i ve spoustě jiných situací, např. při koupání od včel, které pijí na okrajích vodních ploch. Nebo konec konců i od vos při lízání zmrzliny. A podobně to platí i o klíšťatech, která jsou dnes k zastížení prakticky všude. Pokud nechceme naši krajinu celoplošně vybetonovat, budou její součástí i užiteční opylovači (občas ovšem vybavení žihadlem) nebo lidští paraziti. Chceme-li se jim vyhnout, nezbývá nám, než se zabarikádovat doma a nevycházet.

Námitka s alergenů se mě dokonce týká i osobně, protože sám patřím mezi lidi alergické na travní pyl, což je u nás asi nejčastější alergie vůbec. Nelze popřít, že z extenzivně sečených trávníků se nějaký ten pyl uvolňuje. Ovšem dolet pylových zrn u větrosnubných trav můžeme počítat na kilometry, takže opět platí, že ani úplné zabetonování měst by alergikům velkou úlevu nepřineslo. Navíc existuje osvědčený fígl, jak na kvetoucích trávnících produkci travního pylu omezit. Jmenuje se časná seč. V podstatě jde o to, že když trávníky sekáme časně, tedy zhruba do poloviny června, omezujeme trávy a naopak podporujeme kvetoucí byliny.

S trochou nadsázky vlastně můžeme konstatovat, že městské trávníky plné kvetoucích bylin bychom měli jako alergici podpořit. Pokud se totiž o ně správně staráme, ubývají v nich trávy a pylu dvouděložných bylin se až tolik bát nemusíme. Pokud vás zajímá proč, dozvíte se více v Opravníku uvnitř tohoto čísla.

Léto plné rozkvetlých, voňavých a barevných luk ve městech i ve volné krajině přeje čtenářům Ďáblíka

Jiří Řehounek

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Bianko šek na stavbu jaderných elektráren zaplatí české domácnosti	str. 8
První etapa hledání úložiště se blíží ke konci	str. 11
Petice Za systémová opatření proti suchu, proti dalším přehradám	str. 20

Rozkvetlé trávníky v Českých Budějovicích

Už druhým rokem se snaží neformální skupina občanů Českých Budějovic změnit pohled na péči o trávníky. Oproti loňsku se s magistrátem podařilo dojednat více ploch, kterou budou letos sekány extenzivně a někdy i mozaikově. Kromě magistrátu však přibývají i majitelé soukromých zahrad a od letoška i Výstaviště České Budějovice, které mozaikově seče velkou plochu před bránou. Rozkvetlé trávníky, jak vidíte na fotkách, totiž nejsou jen užitečné, ale taky krásné.

Více informací i fotek najdou zájemci na novém Facebookovém profilu „Rozkvetlé trávníky v ČB“ (<https://www.facebook.com/chcememotyly/>).

Jiří Řehounek

Přírodovědné vycházky s Callou opět naživo

Kvůli nouzovému stavu musela Calla v dubnu a květnu zrušit akce pro veřejnost, mezi nimi i oblíbené přírodovědné vycházky. Od června se však se zájemci o přírodu potkáme opět naživo.

„Jsme rádi, že se můžeme s příznivci přírodovědných vycházek opět potkat v přírodě. Tentokrát zkusíme z netradičního pohledu objevovat budějovický park Stromovka. I městské parky totiž skrývají spoustu přírodních zajímavostí,“ říká Jiří Řehounek, který má v Calle cyklus přírodovědných vycházek na starosti.

Přírodovědná vycházka „Za květnatými pásy a ptactvem do Stromovky“ proběhne v sobotu 20. června. Její součástí bude představení projektu květnatých pásů nebo ukázka odchytu a kroužkování ptáků. Povedou ji botanička Klára Řehounková, ornitolog Petr Veselý a entomolog Jiří Řehounek. Sraz účastníků bude na zastávce MHD Autocamping v 9:30.

„Během nouzového stavu jsme chtěli příznivcům přírodovědných vycházek vynahradit omezení veřejných akcí. Proto jsme pro ně připravili vycházky alespoň na internetu. S pomocí textů, fotografií, videí nebo nahrávek jsme mohli alespoň zprostředkovat, jaké zajímavé druhy mohou cestou vidět nebo slyšet. Tyto virtuální vycházky samozřejmě na webu zůstanou,“ dodává Jiří Řehounek.

Dubnová přírodovědná vycházka na internetu se jmenovala „Za ptáky a hmyzem na Vrbenské rybníky“ a zavedla zájemce o přírodu do unikátní

přírodní rezervace, kterou mají obyvatelé Českých Budějovic doslova na dosah ruky. Na internetu najdete vycházku zde:

http://www.calla.cz/index.php?path=o_prirody/Vychazky&php=Za_ptaky_a_hmyzem_na_Vrbenske_rybniky.php#top.

Druhá online vycházka „Za rostlinami a hmyzem do Branišovského lesa“ naopak vedla v květnu „obyčejným“ lesem poblíž sídliště Máj. Zájemci o přírodu ji najdou zde: http://www.calla.cz/index.php?path=o_prirody/Vychazky&php=Za_rostlinami_a_hmyzem_do_Branisovskeho_lesa.php#top.

Tisková zpráva Cally

Zemědělské dotace v ochraně přírody selhávají. Vyžadují zásadní revizi, shodují se Evropský účetní dvůr i ekologické organizace

Evropský účetní dvůr kritizuje zásadní selhání v nastavení a využívání zemědělských dotací ze strany členských států i Evropské komise. Zpráva Evropského účetního dvora udává, že biologická rozmanitost se snižuje navzdory 66 miliardám eur, vyčleněných ze Společné zemědělské politiky, které měly za cíl zajistit její zvyšování. Podle zprávy je i nadále dotované intenzivní zemědělství hlavní příčinou úbytku přirozené vegetace a v důsledku toho také zvěře. Světové ekonomické fórum přitom v lednu tohoto roku označilo právě ztrátu biologické rozmanitosti a kolaps ekosystémů za jednu z pěti hlavních světových hrozeb.

Auditoři upozorňují, že členské státy upřednostnily dotační tituly s malým přínosem pro biologickou rozmanitost, například na podporu pěstování plodin zachytávajících dusík. Státy ale velmi málo podporují opatření, která by život do krajiny vrátila, a tak od roku 1990 klesla populace polního ptactva a lučních motýlů o více než 30 %. Auditorská zpráva se v této souvislosti odvolává na českou studii, která poskytla důkazní informace o tom, že zemědělství se po vstupu země do EU v roce 2004 výrazně zintenzivnilo a populace polního ptactva se od té doby zmenšily.

Auditoři navštívili celkem 78 zemědělských podniků ve 14 členských státech EU. České republice zpráva mimo jiné vytýká, že do roku 2017 neidentifikovala žádné případy hospodaření s vysokou přírodní hodnotou, a nezahájila tak jejich pravidelné monitorování. Auditoři zemědělské politiky především doporučují, aby Evropská komise zvýšila přínos přímých plateb Společné zemědělské politiky a dotací na rozvoj venkova k biologické rozmanitosti a vypracovala spolehlivé ukazatele, které umožní posuzovat dopad dotací. Tyto požadavky již roky vznášejí i ekologické organizace. Hnutí DUHA spustilo kampaň "Zasadme se!", jejímž prostřednictvím žádají lidé své europoslance, aby se mimo jiné zasadili o navázání nejméně 50 % zemědělských dotací na přímou ochranu přírody a klimatu.

"Evropský účetní dvůr přesvědčivě doložil, že 66 miliard eur, které měly sloužit pro zastavení poklesu biologické rozmanitosti, využily členské státy způsobem, který ztrátu pestrosti krajiny nezastavil. Česká vláda a europoslanci se proto musí při přípravě nové Společné zemědělské politiky zasadit o ambiciózní reformu a neblokovat návrhy, které vedou k ekologičtější zemědělské praxi a obnově přírody a krajiny. Mezi takové návrhy patří například cíle strategií Evropské zelené dohody, jako je obhospodařování 25 % plochy v ekologickém režimu či 10 % přírodních prvků na zemědělské půdě. Je také potřeba zajistit, aby alespoň 50 % financí ze Společné zemědělské politiky směřovalo na ochranu přírody a klimatu. Požádejte s námi své europoslance, aby zajistili, že zemědělci budou profitovat z ochrany krajiny, a ne praxe, která ji poškozují," řekl Jan Skalík, vedoucí programu Krajina Hnutí DUHA

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Více pestré krajiny, méně intenzivního zemědělství. Evropská komise vydala strategii k záchraně planety

Evropská komise včera po několika odkladech zveřejnila velmi očekávanou strategii v oblasti biodiverzity a strategii pro zemědělství a potravinářství Farm to Fork. Oba dokumenty jsou klíčovými

součástmi aktuálně projednávané strategie známé pod názvem European Green Deal. Komise například navrhuje snížit spotřebu pesticidů a vyhradit na desetinu zemědělské půdy prostor pro remízky a další krajinné prvky. Česká společnost ornitologická (ČSO) rozhodnutí Evropské komise vítá.

BirdLife International, přední společenství ochranářských organizací, dlouhodobě upozorňuje, že intenzivní zemědělství vyhání z krajiny život, způsobuje vymírání druhů na planetě a má negativní vliv na klima. Evropská komise nyní v návrhu dvou strategií odborníky i ochránce přírody vyslechla a představila plán, který má ochránit zemědělskou krajinu a život v ní.

„Strategie přináší naději, že se podaří zvrátit dosavadní negativní dopady zemědělství na živou přírodu a lépe připravit naši krajinu na dopady klimatických změn. Už teď si přitom veřejnost uvědomuje, že česká krajina není v dobré kondici, jak dokládá více než 56 000 podpisů pod peticí

Vraťme život do krajiny, kterou jsme v prosinci předali ministrovi zemědělství. Těší nás, že její hlavní požadavky, jako například 10 % zemědělské půdy pro přírodu, jsou přímo obsaženy v těchto návrzích dlouhodobých evropských strategií,“ říká Zdeněk Vermouzek, ředitel ČSO.

Mezi zásadní kroky, které Komise v rámci strategií navrhuje, patří zejména:

- Zvětšit plochu přírodních chráněných oblastí na pevnině i na moři o 30 %. Třetina z těchto chráněných oblastí bude v nejvyšším stupni ochrany, tedy v čistě přírodní podobě.
- Snížit spotřebu chemických pesticidů o 50 %, pokud jde o množství i toxicitu.
- Navýšit plochu ekologického zemědělství až na čtvrtinu zemědělské půdy.
- Obnovit na 10 % zemědělské půdy prvky biologické rozmanitosti, jako jsou remízky, meze nebo květnaté pásy tak, aby se zemědělství stalo dlouhodobě udržitelným.
- Zavést závazné cíle v oblasti obnovy přírody a zajistit tak obnovu zásadních ekosystémů, jako jsou rašeliniště, mokřady, lesy a mořské ekosystémy, které jsou životně důležité pro biologickou rozmanitost a zmírnění a přizpůsobení se změně klimatu.
- Minimalizovat spalování biomasy, jako např. dřeva, k výrobě energie

Obě strategie budou hrát klíčovou roli i při reformě Společné zemědělské politiky EU s rozpočtem téměř 60 miliard EUR, o které se bude rozhodovat později v tomto roce. *„Návrhy Evropské komise jsou vykročením správným směrem, ale až následující měsíce ukážou, zda zájem o změnu hospodaření směrem k větší udržitelnosti mají i zodpovědní politici, kteří nás zastupují na evropské i národní úrovni. Věříme, že se poučíme z pandemie COVID-19 a že environmentální krizi naší krajiny začneme řešit ještě před tím, než se vymkne kontrole,*“ říká Václav Zámečník z ČSO.

Tisková zpráva ČSO (redakčně upraveno)

Boj proti suchu není o nových přehradách, ale především o restartu zelené energetiky

Podpora obnovitelných zdrojů, renovace budov nebo čisté mobility jsou hlavními body návrhu evropského "zeleného plánu" pro oživení ekonomiky po pandemii koronaviru. EU uvažuje o impulsu pro rozvoj zejména solárních a větrných elektráren ve výši téměř jednoho bilionu korun (35 miliard EUR). Svaz moderní energetiky, Solární asociace a Aliance pro energetickou soběstačnost proto apelují na vládu, aby vytvořila příznivé podmínky pro rozvoj obnovitelných zdrojů. Právě ty jsou podle nich také jedním z nejlevnějších řešení, kterým může Česko bojovat proti hlavní příčině sucha - klimatické změně.

„Evropa chce vsadit na růst obnovitelných zdrojů jako ekonomicky efektivního řešení pro dekarbonizaci energetiky. Krize spojená s COVID-19 potvrdila, že právě solární nebo větrné elektrárny umí zajistit dostatek energie bez negativního vlivu na životní prostředí. Podle dostupných dat Mezinárodní energetické agentury to jsou právě obnovitelné zdroje, které zvýšily svůj podíl i přes zastavení globální ekonomiky,“ komentuje očekávání Martin Sedlák, programový ředitel Svazu moderní energetiky.

Zelený plán pro oživení EU zvažuje v následujících dvou letech podporu pro 7,5 gigawattů solárních a větrných projektů v rámci aukcí ve výši 25 miliard EUR. Aukce pro solární energii však Česko odmítá, takže o tuto možnost může přijít. Další impuls z EU pro rozvoj obnovitelných zdrojů v členských státech pak bude ve výši 10 miliard EUR ve formě spolufinancování Evropskou investiční bankou (EIB).

Nové "zelené" elektrárny by podpořily vznik digitální ekonomiky založené na větší decentralizaci. *“Do roku 2030 lze ekonomicky smysluplně zvýšit instalovaný*

výkon solárních elektráren na čtyřnásobek dnešního stavu zejména novými projekty na střechách budov nebo v průmyslově znečištěných lokalitách. Rozvoj obnovitelných zdrojů může přinést investice ve výši 400 miliard korun, pro které by stačila státní podpora ve výši 10 až 14 miliard korun ročně do roku 2030,“ uvádí přínosy rozvoje obnovitelných zdrojů Martin Sedlák s odkazem na stále aktuální studii Deloitte. Ta propočítává zvýšení podílu obnovitelných ze současných zhruba 15 % na 23 % do roku 2030 a to na základě ekonomického posouzení výhodnosti investic. Jako nejvhodnější řešení se jeví právě solární elektrárny.

Zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie by podle této studie mělo pozitivní efekt pro zaměstnanost a růst HDP: vytvořily by až 33 tisíc pracovních příležitostí a zvýšily HDP až o 7 %.

Nedostatečný vládní plán

Kroky, které aktuálně vláda v oblasti energetiky podniká, jsou však jen polovičatá a část z nich dokonce ohrožuje existenci již realizovaných projektů obnovitelných zdrojů. Vládou schválená novela zákona o podporovaných zdrojích, která nyní míří k projednání ve sněmovně, totiž vylučuje solární energetiku z nového schématu podpory, založeného na tržním principu aukcí. V nich zájemci soutěží o podporu a získávají ji ti s nejvýhodnější nabídkou. Jde tak o nejlevnější řešení pro spotřebitele elektriny.

Asociace se shodují, že nejlepší cestou pro restart čisté energetiky je podpora založená na základě

technologicky neutrálního přístupu k jednotlivým typům zdrojů. *“Aukce se s úspěchem osvědčily v řadě evropských zemí. V Německu snížila soutěž zájemců o výstavbu solárních parků za pět let ceny sluneční elektřiny o polovinu. S úspěchem fungují také v Polsku, zavedlo je také Maďarsko a Slovensko. Česko je tak poslední stát ve V4, který rozvoj obnovitelných zdrojů brzdí. Přitom by nové projekty pomohly při transformaci uhelných regionů, ale také v boji proti suchu využitím inovativních řešení, ve kterých lze spojit zemědělskou produkci i sklizení solární energie umístěné nad rostlinami,”* říká Martin Madej, analytik Aliance pro energetickou soběstačnost.

Jen hnědouhelná pánev v Podkrušnohoří nabízí 20 tisíc hektarů brownfieldů využitelných pro fotovoltaiku na zemi i na hladině budoucích umělých jezer. Další stovky až tisíce hektarů se již nyní uvolňují v bývalé těžební krajině na Karvinsku.

Vyřizování účtů s minulostí

Současně chce vláda zásadním způsobem zasáhnout do garantovaných podmínek podpory pro již realizované projekty. To je podle zástupců solárního sektoru varovným signálem pro investory do obnovitelných zdrojů, aby se Česku vyhnuli.

“Novela zákona o podporovaných zdrojích v současné podobě má spíše potenciál sektor obnovitelných zdrojů zcela zničit. Vláda chce skrze novelu snížit podporu pro stávající solární elektrárny o další desítky procent, a to na takovou úroveň, že firmy nebudou schopné splácet úvěry. Hrozí, že tisíce firem, které před deseti lety investovaly do zelené energetiky na základě vládní pobídky, zkrachují. Zahraniční firmy spustí vlnu arbitrází a reputace Česka jako země pro investice bude poškozena,” komentuje možná rizika pro solární sektor Jan Krčmář, předseda představenstva Solární asociace.

Vláda Andreje Babiše na jednání 27. dubna bez předchozího transparentního oznámení projednala novelu zákona o podporovaných zdrojích, kterou chce zasáhnout do podpory obnovitelných zdrojů, zejména solárních elektráren. V novele došlo přímo na vládu k nečekané změně: vláda snížila povolenou výnosnost (odborně označovanou jako IRR) pro solární elektrárny v rozporu s notifikačním rozhodnutím Evropské komise na hodnotu 6,3 %.

Zkrácení podpory dle nové hodnoty vnitřního výnosového procenta na výši 6,3 % nepokryje u 90 % vlastníků solárních elektráren ani úroky z bankovních úvěrů, které byly v letech 2009 a 2010 6-9 %. Je také nutné nahlížet na projekty ekonomickou situací, která panovala právě v době vzniku projektů. Ilustračním příkladem jsou vládní dluhopisy vydávané v tomto období s úrokem na úrovni 6 %. Pokud by platila podmínka IRR na úrovni 6,3 %, investice do solárních elektráren by z ekonomického hlediska nedávala žádný smysl. Každý by si koupil dluhopis – na místo výstavby solární elektrárny s dlouhou dobou návratnosti.

“Nyní je růst obnovitelných zdrojů v Česku spíše zanedbatelný, ale hrozí, že v důsledku vládních kroků bude úplně nulový. Místo komunitních projektů a demokratizaci energetiky se vrátíme zpět do situace, kde se pole přenechá jen několika vyvoleným,” uzavírá Jan Krčmář.

Tisková zpráva Aliance pro energetickou soběstačnost, Solární asociace a Svazu moderní energetiky

Bianko šek na stavbu jaderných elektráren zaplatí české domácnosti

Ministerstvo průmyslu zpracovalo [návrh zákona](#), kterým se vytváří podpora nových jaderných reaktorů, a plánuje jej ve zrychleném režimu protlačit vládou i parlamentem - bez možnosti podávání pozměňovacích návrhů a odborné diskuse na výborech. Byl také neobvykle omezen počet ministerstev, která mohou zákon s potenciálně obrovskými finančními dopady na spotřebitele elektřiny připomínkovat. Hlavním principem zákona jsou garantované výkupní ceny pro elektřinu z jaderných reaktorů, které se následně rozpočítají do účtů za elektřinu všem jejím odběratelům.

Ekologické organizace mají k návrhu zákona následující výhrady:

- Návrh neobsahuje prakticky žádné reálné ekonomické propočty, kolik by taková podpora jaderných reaktorů mohla stát. Pracuje pouze s obecnými pojmy jako "přiměřený zisk". Všechny významné parametry nechává na smlouvách mezi investorem (aktuálně ČEZ) a vládou, pro které představuje bíančo šek s neomezeným čerpáním. Pro srovnání, podporu obnovitelných zdrojů podle aktuální novely zákona 165/2012 si chce stát ohlídat daleko přísněji – v případě rychlejšího rozvoje, než předpokládá Národní klimaticko-energetický plán, bude zastavena.
- V návrhu není obsažena maximální částka, o kterou se v důsledku podpory jaderných elektráren může navýšit platba za elektřinu (zákon o podporovaných zdrojích s tímto zastropováním počítá).
- Návrh má poskytnout garantovanou cenu z nových jaderných reaktorů od jejich spuštění po dalších 30 let s možností prodloužení o 10 let, klidně až do konce jejich životnosti. Platit tedy budou nejen naše děti, ale i vnuci.

Karel Polanecký, energetický expert Hnutí DUHA, řekl: „Před několika dny ministerstvo průmyslu navrhlo zpětně zasáhnout do výše podpory pro fotovoltaické elektrárny postavené před deseti lety. Zároveň předložilo návrh zákona, kde budoucí podporu pro jaderné elektrárny nechává naprosto otevřenou. Bude se přiměřenost podpory řešit až po roce 2040? Zákon o podpoře nových reaktorů je bíančo šek na stavbu reaktorů za peníze spotřebitelů elektřiny. Každý zodpovědný zákonodárce by měl něco takového odmítnout.

A schválit jej bez diskuse a bez výborů nemůže zodpovědně ani ten největší nadšenec pro jadernou energetiku.”

Edvard Sequens, energetický konzultant sdružení Calla, řekl: „Technologie, která se neobejde bez masivních subvencí, přestože je na trhu od poloviny minulého století, na něm nemá co dělat. Navíc výši této nové “jaderné daně” se podle vládního plánu mají spotřebitelé elektřiny dozvědět až o mnoho let později po přijetí zákona

o podpoře jaderné energetiky, u kterého reálné propočty dopadů chybí. Vláda se tu tak všem občanům snaží vnutit radioaktivního zajíce v pytli.”

Podle tiskové zprávy Cally, Hnutí DUHA a Zeleného kruhu

Ministerstvo financí upozorňuje ministra Havlíčka na riziko neúměrného zdražení elektřiny

Připomínky, které uplatnily jednotlivé vládní rezorty k návrhu Ministerstva průmyslu na zákon, kterým se vytváří podpora nových jaderných reaktorů, dávají za pravdu kritice ekologických organizací. Hlavním principem zákona jsou na nejméně 30 let garantované výkupní ceny pro elektřinu z jaderných reaktorů, které se následně rozpočítají do účtů za elektřinu všem jejím odběratelům. Návrh je však v řadě ohledů příliš vágní, neobsahuje žádné reálné ekonomické propočty, kolik by taková podpora jaderných reaktorů mohla stát, žádný maximální limit, o kolik se bude moci navýšit platba za elektřinu a protože všechny významné parametry nechává na smlouvách mezi investorem (aktuálně ČEZ) a vládou, představuje tak bíancko šek s neomezeným čerpáním.

Ministerstvo financí kromě jiného kritizuje, že návrh vytváří: „silné motivy k tzv. přeinvestování, a tím zvyšování celkového zisku (investora, pozn.). ... Riziko opakování příkladů (významného prodražování projektů, pozn.) ze zahraničí je tak v ČR téměř hraničící s jistotou.“ a varuje, že: „Materiál tedy dopad na státní rozpočet má a to nezanedbatelný, přičemž může dojít k obdobnému negativnímu scénáři, jaký v minulosti nastal v případě podpory poskytované na obnovitelné zdroje energie.“ Obdobně před neurčitostí návrhu a chybějícím vyčleněním dopadů varují Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo kultury, Energetický regulační úřad či Odbor kompatibility Úřadu vlády.

Ministerstvo kultury navíc dodává, že: „Konstrukce návrhu zákona je taková, že investor ani stát neponesou prakticky žádné riziko, a veškerá rizika jsou v konečném důsledku přenesena na (budoucí) odběratele elektřiny a daňové poplatníky.“ a „Na spotřebitele elektřiny budou přeneseny i dopady (další zdražení) případného špatného obchodování na burze ze strany státní společnosti, která má elektřinu prodávat.“

Na sociální dopady návrhu zákona upozorňuje Ministerstvo životního prostředí: „Jedná se tak o skryté regresivní zdanění, které zvýší ceny elektřiny konečným zákazníkům a dopadne relativně negativněji na příjmově slabé domácnosti, resp. domácnosti ohrožené energetickou chudobou. Jedná se v ČR o nezanedbatelný sociální dopad, který je v Důvodové zprávě a v RIA nedostatečně popsán a potenciální dopady by měly být kvantifikovány.“

Každý rozumný člověk si musel všimnout, že v návrhu zákona, který přichází s rizikem výrazného dopláčení nového reaktoru v Dukovanech českými spotřebiteli elektřiny, chybí reálné propočty a nejsou tam ani nastaveny limity této podpory. Na takového zajíce v pytlí bychom ministři Havlíčkovi neměli skočit.

Edvard Sequens

Rozhoduje se o Dukovanech, ale na stole chybí věrohodné informace o skutečných nákladech

Ministr Havlíček informoval, že je vláda rozhodnuta sama si půjčit a úvěrovat takto obrovské náklady plánu na nový reaktor v Dukovanech. Kromě toho Ministerstvo průmyslu zpracovalo návrh zákona, kterým má poskytnout garantovanou výkupní cenu elektřiny z nového bloku na nejméně 30 let. Tu zaplatí české domácnosti a firmy v ceně za elektřinu. ČEZ má navíc právo předat celý projekt státu v okamžiku, kdyby se některé parametry dohodnuté ve smlouvách mezi vládou a firmou ČEZ, které nebyly zveřejněny, změnily. Zásadním problémem jsou chybějící vládní ekonomické analýzy, které by věrohodně ukázaly na skutečné náklady, které by měli zaplatit jak spotřebitelé elektřiny, tak i daňoví poplatníci.

Ekologické organizace upozorňují, že:

- Udávané investiční náklady v rozmezí 140-160 miliard korun (tzv. overnightcosts) neodpovídají reálnému stavu porovnatelných projektů jako je Olkiluoto, Flamanville, Hinkley Point, Vogtle či Akkuyu. To znamená pro blok o výkonu 1 200 MW zhruba 8,4 až 9,6 miliardy eur, při současném kurzu tedy přibližně 232 až 265 miliardy Kč.

- Udávaná doba stavby 7 let, je nadmíru optimistická a není obvyklá ani v Číně [3]. Každé zpoždění pak s sebou nese výrazné navýšení původně předpokládaných nákladů, které vedlo až ke krachu velkých, dříve silných firem - Westinghouse a Areva. V případě krachu projektu a nesplácení státem poskytnutého úvěru pak půjdou náklady na vrub daňových poplatníků.

- Udávaná výše garantované výkupní ceny 50-60 eur/MWh, který má dostat ČEZ je nerealisticky nízká a jsou to citace z propočtů z Národního akčního plánu rozvoje jaderné energetiky z ledna 2015, které byly kritizovány již tehdy. Klíčovým parametrem, který určí výši garantované výkupní ceny, je vnitřní výnosové procento. Akcionářům ČEZ s výjimkou ministerstva financí se určitě nebude líbit hodnota IRR kolem 5 %. Podle výpočtů ekonoma Jana Ondřícha, které mají ekologické organizace k dispozici, může výše garantované ceny dosáhnout 138 eur/MWh. Pak by ovšem spotřebitelé elektřiny museli zaplatit cca 20 miliard ročně rozdílu po dobu nejméně 30 let.

Edvard Sequens, energetický konzultant sdružení Calla, řekl: *“Na stole by měly ležet jasné ekonomické propočty, kolik vládní plán na nový reaktor v Dukovanech přijde spotřebitele elektřiny a daňové poplatníky i se všemi očekávatelnými riziky. Stávající čísla, která poletují od vládních představitelů vzduchem, jsou na úrovni prodejců zázračných hrnců či vysavačů.”*

Karel Polanecký, energetický expert Hnutí DUHA, řekl: *„Nechce se mi věřit, že by čeští ministři vymysleli způsob podpory výstavby*

jaderného bloku s poloviční garantovanou výkupní cenou, než jejich kolegové ve Velké Británii. Vsadil bych se, že v případě spuštění nových Dukovan budeme jako spotřebitelé dorovnávat v důsledku garantované výkupní ceny průměrně 50 eur za každou megawatthodinu, Ale vsadit se nemůžu, protože tou dobou budu buď na hřbitově, nebo v penzi s nejistým příjmem.”

Tisková zpráva Cally, Hnutí DUHA a Zeleného kruhu

První etapa hledání úložiště se chýlí ke konci

První etapa hledání místa pro konečné hlubinné úložiště vysoceradioaktivních odpadů má podle představ státních úřadů skončit do konce června vládním souhlasem s výběrem čtyř lokalit z dnešních celkem devíti. Trvala déle než patnáct let a byla provázena podváděním a nesplněnými sliby ze strany zodpovědných politiků a státních úředníků. Zásadně tak byla nabourána důvěra starostů a obyvatel obcí, kteří ani dnes nemají jistotu, že v budoucnu nedojde k dalším změnám. Především dodnes nebyla posílána práva obcí novým zákonem, který má řešit jejich zapojení do výběru úložiště.

Způsob hledání úložiště se měnil za pochodu, protože předem nebyl jasně nadefinován. Obce tak zažily mnoho účelových zvrátů, přihazování lokalit do výběru v očekávání lepší akceptace veřejností i pokusy upřednostnit některé geologicky nevhodné lokality. Bylo vyplýváno mnoho peněz i lidské energie na stanovení průzkumných území pro geologické práce, aby pak tato byla označena za zbytečná a průzkumy účelově označeny za výzkumy. Na základě takto získaných geologických dat, prakticky v rozporu se zákonem, má nyní dojít k zmenšení počtu lokalit.

V obcích a městech, jejichž obyvatelé se cítili ohroženi projektem úložiště, proběhlo dohromady 31 úspěšných místních referend, která odmítla úložiště a průzkumné práce, záměr na svém území usnesením zastupitelstva zamítají i Jihočeský a Plzeňský kraj. Až k soudům se dostaly žaloby 18 obcí a 6 spolků na stanovení sedmi průzkumných území pro geologické práce a ve většině z nich byly úspěšné.

Členové Platformy proti hlubinnému úložišti také postrádají vážně vedenou debatu o možnostech, jak naložit s dlouhodobě nebezpečným dědictvím jaderné energetiky. Trvalé uložení do zemských hlubin, které bude muset garantovat nemožné, tedy bezpečnost po statisíce let, nemůže být jediným řešením.

Jiří Popelka, starosta města Jistebnice a mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti, řekl: „Když jsem se poprvé dozvěděl, že poblíž mého domova by mohly skončit nebezpečné atomové odpady, rozhodně jsem nečekal, co vše si později prožiji i jako předseda spolku a nakonec starosta. Chaotické postupy Správy úložiště, aroganci, utajování informací, nikdy nesplněné sliby ministrů, úspěšné soudní pře se státem. Ale také ohromnou podporu a sounáležitost svých sousedů, spoluobčanů a dalších starostů. I když si stát navzdory všem prosadí svůj výběr, důvěru, že na konci bude to nejlepší možné a dlouhodobě bezpečné řešení, si nezískal.“

Platforma proti hlubinnému úložišti sdružuje 48 členů (32 obcí a měst a 16 spolků) za účelem prosazování takového způsobu hledání řešení problému vyhořelého jaderného paliva a radioaktivních odpadů, který bude otevřený, průhledný a v němž obce a veřejnost budou mít zákony dostatečně garantované možnosti hájit své oprávněné zájmy. www.platformaprotiulozisti.cz

Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti

Zákon o úložišti jde do vlády v rozporu se svazky obcí

Návrh věcného záměru zákona o zapojení obcí do výběru úložiště je po mnoha odkladech připraven pro jednání vlády. Jde na něj s rozporem se svazy zastupujícími zájmy více než 4 700 měst a obcí z celé republiky – Svazem měst a obcí, Sdružením místních samospráv i Platformou proti hlubinnému úložišti, které od zákona očekávají výraznější posílení možností samospráv při rozhodování o úložišti. Takové, jaké je starostům slibováno od roku 2011, kdy první práce na zákoně začaly a které dnes Ministerstvo průmyslu a obchodu odmítá.

Připravenému návrhu zákona obce vytýkají zejména:

- Navržená míra zapojení obcí a veřejnosti do procesu rozhodování o výběru lokality pro úložiště je naprosto nedostatečná. Skutečně efektivní může být jen tehdy, pokud obce či veřejnost mohou ovlivnit, zda v dané lokalitě vůbec bude proces pokračovat. To lze zajistit jedině uložením povinnosti Správy úložišť vyžádat si před zahájením konkrétního řízení souhlas dotčených obcí.
- Předložený návrh věcného záměru téměř zcela opomíjí zapojení veřejnosti a dělá z občanů obcí prakticky pouhé staty při povolovacích řízeních.
- Návrh neřeší postupy při vyhledávání lokality pro úložiště, které by zabránily jejich častým účelovým změnám, jaké se donedávna děly. Rovněž by bylo vhodné zakotvení kritérií pro jednotlivé fáze procesu výběru do zákona.
- V návrhu chybí systémové nastavení kompenzací pro obce pro celý proces vyhledávání a výběru lokality pro úložiště, jeho povolování a provoz.

Konzultace s obcemi, na jejichž území probíhá výběr místa pro úložiště, která proběhla v závěru loňského roku, skončila odmítnutím prakticky všech připomínek obcí. Platforma proti hlubinnému úložišti k tomuto vydala své [nesouhlasné stanovisko](#).

Představitelé obcí reálně nemají příliš možností, jak obhajovat zájmy svých občanů při hledání místa pro úložiště a proto i chystané ohlášení výběru čtyř finálních lokalit vnímají jako uspěchané. Spolurozhodování samospráv je princip běžně používaný v mnoha demokraticky vyspělých zemích a rozhodně pak v těch, kde již pokročili v povolování úložiště. Rovněž evropská směrnice Rady 2011/70/EURATOM požaduje, aby se veřejnost mohla účinně účastnit rozhodování týkajícího se nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem. I nový český atomový zákon se vznikem zákona o zapojení obcí do procesu výběru úložiště počítá.

Jiří Popelka, starosta města Jistebnice a mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti, řekl: „*Návrh kritizované podoby zákona, který jde do vlády, je stejně jen věcným záměrem. Takže finále ve Sbírce zákonů při současném tempu již do konce volebního období této vlády nevidíme. Je to od ministra Havlíčka kulišárna – nejprve měla být legislativa a pak teprve výběr lokalit, který nyní probíhá v rychlém tempu.*“

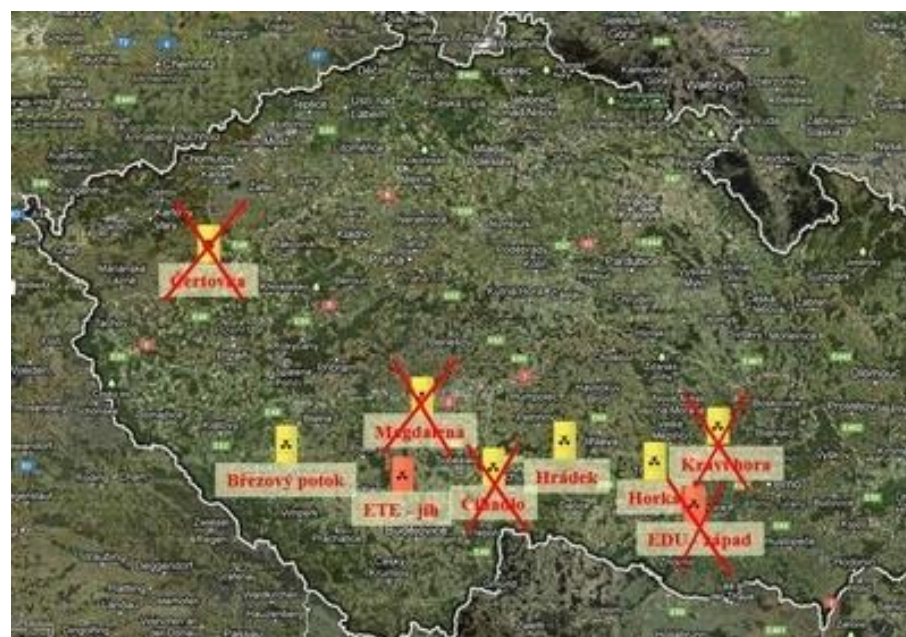
Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti

Výběr lokalit pro úložiště: je čas na oponenturu, pane ministře

Expertní panel ředitele Správy úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) uzavřel svou práci a starostové i obyvatelé měst a obcí z dnešních devíti lokalit, kde probíhalo hledání místa pro hlubinné úložiště vysoceradioaktivních odpadů, se dozvěděli, že pokračovat se má u Temelína, u Horažďovic, na Jihlavsku a na Třebíčsku. Rozhodnutí ale bude na ministři průmyslu, který vše postoupí vládě. Platforma proti hlubinnému úložišti jej vyzývá, aby ještě předtím nechal dosavadní postup a závěry SÚRAO zhodnotit nezávislým odborným oponentním řízením, jak je v obdobných případech obvyklé.

Obce v poradním expertním panelu zastupoval geolog Matěj Machek z Geofyzikálního ústavu Akademie věd. Ten ve svém závěrečném Stanovisku k výběru potenciálních lokalit hlubinného úložiště dochází k závěru: „Z hlediska důvěryhodnosti a transparentnosti by při hledání objektivitu měl celý proces výběru lokalit včetně podkladových zpráv projít revizí nezávislým oponentním týmem schopným posoudit problém výběru lokality pro hlubinné úložiště v celé komplexnosti.“, protože to během práce expertního panelu zajištěno nebylo.

Náklady na hlubinné úložiště jsou spočteny na 112 miliard korun. V podzemí finální lokality by měl skončit vysoce nebezpečný odpad s garancí bezpečnosti po další statisíce let. Navzdory se promění budoucnost obyvatel v jeho okolí. Pečlivost a prověřování je proto na místě. Ale také posílení práv dotčených obcí při rozhodování o úložišti. Chaotický postup zodpovědných státních orgánů v uplynulých

patnácti letech je důsledkem chybějícího předem jasně definovaného postupu. Do vlády se teprve chystá dlouho odkládaný věcný záměr zákona o zapojení obcí do výběru úložiště, který slibované změny nepřináší.

Jiří Popelka, starosta města Jistebnice z lokality Magdalena a mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti řekl: „Po patnácti letech se chýlí k závěru jedna dlouhá, zmatená a vůči samosprávám z pozice síly vedená etapa hledání místa pro hlubinného úložiště. Některé

naše obce budou vybrány, jiné usednou na lavičku náhradníků. Jdeme v tom ale všichni, i s těmi, kterým jaderné odpady zrovna nehrozí – bez poctivého, otevřeného přístupu státu, pro jehož představitele budou obyvatelé obcí nepominutelnými partnery, by se záměry jako je úložiště připravovat neměly.“

Petr Klásek, starosta obce Chanovice z lokality Březový potok řekl: „Opakovaně od roku 2003 společně žádáme Vládu ČR a nyní ještě důrazněji: „Zastavte nyní rozhodnutí o lokalitě, než bude přijat příslušný zákon o postavení obcí v procesu výběru. Napřed zákon, pak rozhodování. Opačně to totiž nemá smysl“. Pak je nutné stanovit transparentní kritéria pro výběr. Nezapomínat na hledání alternativ pro zpracování, využití a možnosti uložení radioaktivního odpadu, ne ho jen tak zakopat do země. A jak to vypadá v Evropě. Politici, hledejte evropské společné řešení.“

Jiří Chaloupecký, starosta obce Lubenec z lokality Čertovka řekl: „Můj názor na výběr finální lokality pro ukládání vyhořelého jaderného paliva zůstává stále stejný - „stavíme barák od střechy“. Nejprve měl být připraven a schválen funkční zákon o zapojení obcí do procesu výběru lokalit a teprve potom měl být zahájen proces výběru lokality pro úložiště VJP. V současné době můžeme mít v obcích nesouhlasná referenda, pořádat protestní akce, ale stále nemáme oporu v zákoně, abychom se mohli účinněji bránit.“

Petr Nohava, starosta obce Pluhův Žďár z lokality Čihadlo řekl: „Není možné, aby jakýkoliv expertní panel byl schopen za krátkých sedm měsíců své činnosti zhodnotit tak komplexní problematiku, jakou je výběr lokality pro hlubinné úložiště. Ministr Havlíček by závěry expertního panelu neměl přijmout bez důkladné oponentury.“

Pavla Nováková, starostka obce Cejle z lokality Hrádek řekla: „Stavba hlubinného úložiště je velmi náročnou stavbou, která by v prvopočátku měla mít jasně stanovený plán, kritéria a pravidla

a ta by se neměla během krátkého času neustále upravovat a měnit. O výběru vhodné lokality by se nemělo rozhodovat jenom proto, že musí být vybrána do stanoveného data. Příprava tohoto projektu je chaotická, což prohlubuje nedůvěru občanů vůči SÚRAO i vládě. Ani možná ztráta vodních zdrojů, nejen pro okolní obce není pro tým našich „odborníků“ dostatečnou prioritou.“

Karel Müller, starosta města Jaroměřice nad Rokytnou z lokality Na Skalním řekl: „Státu chybí komplexní a variantní pohled na způsoby ukládání veškerého radioaktivního materiálu. Ať se jedná o odpad nebo budoucí surovinu. Je nám zřejmé, že bez zásahu do vládou schválené Koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem to není možné. Je třeba pracovat na její změně.“

Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti

Otevřený dopis Ministrovi průmyslu a obchodu Karlu Havlíčkovi

Vážený pane ministře,

jako zástupce 32 obcí a měst a 16 spolků sdružených v Platformě proti hlubinnému úložišti se na Vás obracím s žádostí týkající se výběru lokalit, ve kterých by měly pokračovat průzkumy pro hlubinné úložiště vyhořelého paliva a dalších vysoceradioaktivních odpadů. Expertní panel ředitele Správy úložišť radioaktivních odpadů by měl zítra uzavřít svou práci a schválit zprávu, která z dnešních devíti lokalit vybere čtyři. Rozumíme, že vše ještě formálně posoudí rada Správy úložišť a pak předá Vám na ministerstvo. Další postup však již bude na Vás.

Žádáme Vás, pane ministře, abyste ještě před tím, než pošlete výběr vládě, nechal dosavadní postup a závěry Správy úložišť zhodnotit nezávislým, nejlépe mezinárodním odborným oponentním řízením, jak je v obdobných případech obvyklé. Obce v poradním expertním panelu zastupoval geolog Matěj Machek z Geofyzikálního ústavu Akademie věd. Ten ve svém závěrečném Stanovisku k výběru potenciálních lokalit hlubinného úložiště (přílohou) dochází k závěru: „Z hlediska důvěryhodnosti a transparentnosti by při hledání objektivitu měl celý proces výběru lokalit včetně podkladových zpráv projít revizí nezávislým oponentním týmem schopným posoudit problém výběru lokality pro hlubinné úložiště v celé komplexnosti.“, protože to během práce expertního panelu zajištěno nebylo.

To, co nazýváte lokalitami, jsou naše obce, naše domy, žijí zde naše rodiny, naši přátelé. Všem se nám navždy promění budoucnost a věřte, že jen málo z nás vítá život s nebezpečnými radioaktivními odpady. Posílení práv dotčených obcí při rozhodování o úložišti se ale dosud nekonalo. Do vlády se teprve chystá dlouho odkládaný věcný záměr zákona o zapojení obcí do výběru úložiště, který slibované změny nepřináší a nejspíše ani nebude přijat do konce volebního období.

Náklady na hlubinné úložiště jsou spočteny na 112 miliard korun. V podzemí finální lokality by měl skončit vysoce nebezpečný odpad s garancí bezpečnosti po další statisíce let. Také z ekonomických a bezpečnostních důvodů je proto pečlivost a prověřování na místě. Chaotický postup zodpovědných státních orgánů v uplynulých patnácti letech je důsledkem chybějícího předem jasně definovaného postupu.

Vážený pane ministře, mrzí nás, že jste si nenašel čas na osobní prodiskutování problematiky s naší Platformou ani k návštěvě našich obcí, jak jste veřejně slíbil v létě loňského roku. Přispějte alespoň k zvýšení důvěry, že výběr byl i odborně poctivý zadáním oponentury, o kterou Vás žádáme.

S úctou

Jiří Popelka, starosta města Jistebnice a mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti

První hlasování Uhelné komise: nejdříve by měly končit nejšpinavější uhelné elektrárny

Uhelná komise 5. června odhlasovala svoje první rozhodnutí. Jako kritérium pro odstavení uhelných elektráren doporučí vládě uhlíkovou emisní náročnost (tedy množství skleníkových plynů na jednotku vyrobené energie). Nejdříve by tedy měly být odstaveny nejšpinavější elektrárny. Ekologické organizace upozorňují, že kromě elektrárny Pruněřov I se jedná zejména o elektrárny Počerady či Chvaletice, které mají ještě menší účinnost než ona.

Na závěr 5. zasedání Uhelné komise proběhla poslední prohlídka právě zastaralé uhelné elektrárny Pruněřov I, která bude 30. června firmou ČEZ definitivně odstavena. Zelený kruh, Hnutí DUHA i Greenpeace to vítají a na tomto příkladu poukazují, že uhelné elektrárny jde odstavovat.

Další zastaralé a plýtvavé elektrárny by přitom bylo možné odstavit již nyní. V loňském roce se v ČR vyrobilo o 13 TWh elektřiny více, než spotřebovalo. Přebytek vývozu je o téměř 1 TWh vyšší, než dohromady vyrábějí elektrárny Počerady, Chvaletice a Pruněřov I. Elektrárny Počerady a Chvaletice jsou také největší zdroje škodlivé rtuti do ovzduší a společně vyprodukují stejně emisí oxidu uhličitého jako 4 miliony osobních aut.

Podle [podrobného modelování](#) elektrizační soustavy ČR, které nechaly již dříve zpracovat ekologické organizace a sdružení energetických firem, je v případě rozumného využití potenciálu obnovitelných zdrojů a přesunu spotřeby plynu z tepla na výrobu elektřiny možné odstavit všechny uhelné elektrárny do roku 2030 (modelování počítalo s pokračováním využívání elektřiny z uhelných tepláren).

Jan Rovenský, člen Uhelné komise za Greenpeace ČR, řekl: „Dnes poprvé uhelná komise schválila něco konkrétního: hlavním kritériem při útlumu elektráren by měly být jejich emise skleníkových plynů na jednotku vyrobené energie. Toto rozhodnutí samozřejmě vítáme, ale samo o sobě nezaručuje nic: rozhodující bude, jak rychle bude dnes zahájené zavírání uhelných zdrojů pokračovat a v kterém roce skončí. Ekologické organizace v uhelné komisi prosazují, aby byla poslední uhelná elektrárna v ČR odstavena v roce 2030 a do roku 2035 jí následovala i poslední uhelná teplárna.“

Podle tiskové zprávy Greenpeace, Hnutí DUHA a Zeleného kruhu

Spalovna ve Vrátně je zbytečně velká a nákladná

V pátek 5. června projednalo zastupitelstvo města dlouhodobou strategii Teplárny České Budějovice, která počítá s výstavbou zařízení pro energetické využití odpadů (ZEVO). To by mělo stát na místě současné uhelné výtopny ve Vrátně.

Z pohledu Zelených má ovšem návrh řadu významných nedostatků. „Z našeho pohledu je navržená kapacita 160 tisíc tun neodůvodněně vysoká. Jestliže do roku 2035 musíme zvýšit míru recyklace

na 65 procent všech komunálních odpadů, bude problematické naplnit ji ze zdrojů v kraji. Reálně proto hrozí, že se odpad bude dovážet odjinud“, říká spolupředseda budějovických Zelených Stanislav Černý.

Zelení považují za rozporuplné i financování výstavby. Předložené dokumenty uvádějí, že vyjde na 3,65 miliardy korun a současná strategie neřeší, kde budou získány a kdo spalovnu postaví. „A to nepočítáme

náklady na likvidaci toxické strusky a popílku. Při navržené kapacitě spalovny přitom ročně půjde přibližně o sto miliónů korun“, tvrdí Černý.

Zelení oceňují doporučení zastupitelstva pro Radu města, aby většina odpadů pocházela z území Jihočeského kraje a významná část odpadů byla dopravována na místo určení po železnici. Bohužel neprošlo doporučení, aby definitivní kapacita vyplynula z jednání s jihočeskými obcemi

a byl zajištěn větší vliv veřejného sektoru na provoz ZEVO. Neprošel ani požadavek Pirátského klubu s podporou Zelených, aby celá strategie byla schválena teprve tehdy, až bude vyjasněn způsob jejího financování. „Měli bychom si uvědomit, že stále mluvíme o spalovně. A že odpad z ní bude toxický. Právě proto Zelení usilují o to, aby její kapacita byla co nejmenší, a aby zároveň byl projednán systém efektivnější recyklace odpadů“, říká Černý.

Stanislav Černý, spolupředseda Zelených v Českých Budějovicích

Odvrácená strana dálnice

Jako vosy na med slétají se developeři k rozestavěné dálnici D3, skupují pozemky a podávají záměry do zjišťovacího řízení EIA. Která obec kolem naší slavné jihočeské dálnice ještě nemá svůj projekt zabetonování orné půdy, jako by snad ani nebyla. O několika procesech EIA jsme vás už v Ďáblíku informovali, nejnověji k nim přibývá průmyslová zóna u Soběslavi.

Projekty prefabrikovaných hal jsou si obvykle podobné jako vejce vejci. Projektují se poblíž dálnice na orné půdě. V poslední době už se investoři naučili, že je vhodné nějakým způsobem vylepšit celkový „umělecký dojem“ jejich areálů, takže dbají na vysazení stromečků,

popínavých dřevin a jiné zeleně. Soběslavský projekt má dokonce na budovách vrátnic zelené střechy. Další podobnost spočívá v tom, že během procesu EIA vlastně nevíme, co se posuzuje. Nejčastěji se dozvíme, že developer staví haly, ale ještě netuší, co v nich nakonec bude. Nebo možná tuší, ovšem nechce nic prozradit. Mantra zjišťovacích řízení EIA zní: Lehká výroba a sklady.

Ty záměry zpravidla také vyvolají více či méně úspěšný tlak místních obyvatel na odstoupení od celého projektu nebo alespoň o jeho dílčí úpravy. Často se scházejí stohy připomínek nejen od místních občanů a spolků, ale stále častěji také od obcí či státních institucí. Výsledkem bývá poslání záměru do celého procesu EIA, o což developeři zpravidla příliš nestojí. Tady už se přístup investorů a obcí začíná různit. Zatímco některé obce (a snad i někteří investoři) se snaží nespokojeným občanům naslouchat a problémy řešit, v jiných lokalitách vznikají konflikty. Někde se vyhrožuje obci, že bude platit odškodnění za zmařený projekt, pokud mu nedá ihned bez připomínek zelenou, jinde se hrozí i nespokojeným občanům, třeba žalobami.

Vlastně se nemůžeme divit, protože příběh dálnice D3 není v ničem nový. Opakuje se v něm motiv, který dobře znají obyvatelé žijící v okolí všech rozestavěných či čerstvě dokončených dálnic v České republice. Je třeba počítat s tím, že mnohé developerské firmy nejednají zrovna v rukavičkách. A kdo nechce zažít překvapení v podobě rozestavěných krabic z plechu a betonu za vlastním plotem, musí dobře sledovat úřední desku a zasedání zastupitelstva, především změny územních plánů. Tam totiž podobné projekty nenápadně a často bez zájmu veřejnosti začínají. A když se pak občan ozve v procesu EIA nebo územním řízení, uslyší: Vždyť je to přece v územním plánu.

Jiří Řehounek

Potvrzeno: Plantáže palmy olejně degradují půdu

Už několik let funguje v České republice Koalice proti palmovému oleji (KPPO), která se snaží působit na výrobce i spotřebitele, aby omezili spotřebu palmového oleje (více na <http://www.stoppalmovemuoleji.cz/>). I díky jejím aktivitám přešla řada výrobců v poslední době na jiné druhy olejů a téma palmového oleje se dostalo do obecného povědomí veřejnosti.

Jednou z otázek, kolem které se v posledních letech točí diskuse zastánců a odpůrců palmového oleje, se stala otázka výnosu na hektar. Jiné druhy olejů, např. řepkový nebo olivový, mají totiž výnos výrazně nižší. Z toho zastánci „palmáče“ dovozují, že pokud bychom ho nahradili třeba v potravinách jinými alternativami, pro uspokojení spotřeby olejů by byla zapotřebí o mnoho větší plocha zemědělské půdy. V tomto výkladu rázem vypadá palmový olej jako zachránce světa, kterému bychom mohli nějaké ty vedlejší ztráty (vyhubení orangutanů, požáry pralesů, půdní erozi, otrávenou vodu, korupci, porušování zákonů apod.) snad i odpustit.

projekt Zátoka nosatých opic v Balikpapanském zálivu na Borneu. Citujeme doslova:

„V posledních patnácti letech jsme varovali, že písčité půdy podél pobřeží Východního Kalimantanu, včetně naší oblasti v Balikpapanském zálivu, jsou příliš suché a neplodné pro intenzivní zemědělství a že zde pravděpodobně nebude možné pěstovat palmový olej více než jeden cyklus (25 let). Bylo však velmi obtížné

argumentovat, protože neexistovaly žádné důkazy, drtivá většina plantáží v naší oblasti byla založena „nedávno“. Nyní můžeme vidět první plantáž zde v Balikpapanském zálivu, která dosáhla věku 25 let. Podívejte se na připojené fotografie, jak nyní vypadá. Jedná se o plantáž PT TKA (Tritehnik Kalimantan Abadi) v okrese Penajam Paser Utara (Balikpapan Bay).

Bohužel většina z těchto rostlin jsou vysoce agresivní kapradiny, které pohlcují slabé palmy a po mnoho dalších let neumožní regeneraci žádné jiné přirozené vegetace. Jsou také vysoce hořlavé a mohou se stát hlavním zdrojem požárů, které se potom šíří a ničí sousední zbývající les. Tímto způsobem plantáž palmového oleje způsobuje další odlesňování i poté, co ji společnost opustila.

Společnost opustila plantáž a zmizela. Nikdo neví, co se stane s degradovanou půdou, ale pravděpodobně ji nelze znovu osadit. Byli bychom samozřejmě rádi, kdyby se to zde znovu zalesnilo, ale zároveň by bylo velmi těžké přesvědčit vládu, aby to umožnila. V tuto chvíli je ponechána jako pustina. Kupříkladu lesní pastva není na plantážích palmového oleje v Indonésii možná, protože společnosti používají velké množství pesticidů, maso i mléko zde vyrobené by bylo nebezpečné pro lidské zdraví.“

Obrázek o udržitelnosti pěstování plamy olejné v tropických oblastech nechť si každý čtenář udělá sám. Na vládách, výrobcích a spotřebitelích pak je, aby nejlépe společnými silami spotřebu palmového oleje výrazně omezili a prosadili vymahatelná pravidla ekologicky a sociálně citlivé produkce této komodity.

Jiří Řehounek

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Omyly s pyly

Pylové alergie sužují u nás spoustu lidí a tak není divu, že se kolem nich vytváří spousta omylů a spekulací. Alergici se často hrozí pohledu na kaluže se žlutým práškem na hladině, který však bývá celkem neškodný. Pochází obvykle z jehličnanů a je slabým alergenem, ačkoli citlivějším lidem může určité potíže způsobovat, hlavně ve velkém množství.

Mnoho lidí se také bojí velkých a barevných květů, protože ty musí přece logicky produkovat mnoho pylu. Zapomínají přitom, že velké a barevné květy jsou velké a barevné proto, že je opyluje hmyz, nikoli vítr. Mají proto velká pylová zrna, která nikam daleko nedoplachtí a alergie na ně jsou vzácné. Mezi hmyzosnubné rostliny patří i řepka, kterou můžeme obviňovat z lecčeho, ale její pyl je pouze mírným alergenem.

To všechno se můžeme dočíst i na bulvárních webech. Občas omyly šíří, jindy je vyvracejí. Ale někdy trefí do černého a obohatí svoje čtenáře o opravdovou perlu vědění (citujeme doslova): „*Nejčastější příčinou sezonní pylové alergie je pyl.*“

Jiří Řehounek

S Blatským muzeem za hmyzem

Už dvakrát jsme vám v Ďáblíku představili virtuální aktivity Blatského muzea v Soběslavi, které uchystalo jako náhradu za exkurze z cyklu Přírodou krok za krokem. V květnu přibyla vedle témat botaniky a ornitologie ještě „Jarní vycházka za hmyzem“, kterou najdete tady: <http://www.blatskemuzeum.cz/jarni-vychazka-za-hmyzem/>. Podobně jako u předchozích vycházek si i tentokrát můžete vyzkoušet určování podle fotografií.

Jiří Řehounek

ZAOSTŘENO ENVIROSKOPEM

Vybrali jsme pro vás ze 400 různých tipů na výlety po Jihočeském kraji, které všechny najdete v databázi Envirooskop na webu www.envirooskop.cz. Jeho zpracovatelem je jihočeská Krajská síť environmentálních center KRASEC.

Studánky v lesním komplexu Dubovice (lat: 49.0379, lon: 14.9687)

Objevte během výletu do lesů Dubovice u státní hranice s Rakouskem Královskou studnu a ochutnejte její chladivou vodu.

Královská studna je poměrně vysoká dřevěná stavba natřená hnědou barvou s kuželovitou střechou s dřevěnou špičkou na vrcholu. Najít ji můžete několik metrů od cesty zvané Královská, která vede z Hutí u Příbraze na Blatskou hajnici a Terežský dvůr. Je trochu schovaná mezi porostem mladých smrčků, ale při pozorném dívání ji nemůžete minout. Okolo roste smíšený les a porosty kapradí a mechů. Ze studánky vytéká úzký potůček. Stejně jako mnohé další studánky v této oblasti je spravována zaměstnanci Lesů ČR.

Ve zdejší oblasti narazíte na spoustu dalších pramenů a studánek. Objevit a ochutnat vodu můžete třeba z malé dřevěné studánky kus od Lesovny v Dubovici nebo z Pánovy a Zbojnické studánky pod vrcholem Bublavé skály. Můžete tak strávit příjemný den hledáním různých studánek.

Časová náročnost: 1 hodina

Povaha terénu: Celou cestu se budete pohybovat po asfaltu nebo po zpevněných lesních cestách.

Dostupnost: Na místo se nejlépe dostanete od vsi Libořezy, kam jezdí autobus. Auto můžete nechat buď tam, nebo v blízké osadě Hutě u Příbraze. Odtud se vydáte po žluté turistické značce, ze které po necelém kilometru odbočíte vlevo, a budete pokračovat asi 2,5 kilometru stále rovně po tzv. Královské cestě. Studánka bude po vaší pravé straně několik metrů od cesty.

Odkaz na lokalitu na stránce Envirokopu najdete zde: <http://www.envirokop.cz/?studanky-v-lesnim-komplexu-dubovice>

Vybrali pro vás Romana Panská a Edvard Sequens

Podpořte petici Za systémová opatření proti suchu, proti dalším přehradám

My, níže podepsaní, se obracíme na ministerstvo zemědělství a ministerstvo životního prostředí s následující výzvou ve věci navrhovaných lokalit pro akumulaci povrchových vod.

Vyjadřujeme tímto nesouhlas s plány na nové přehrady, které jsou opakovaně navrhovány ministerstvem zemědělství, ať už v podobě seznamu 65 nových nádrží v současném Generelu LAPV nebo v podobě nedávného oznámení pana ministra Tomana o dodatečných desítkách lokalit, na kterých mohou budoucí přehrady vyrůst.

Tyto nové nádrže by nevratně poškodily cenná území v doposud zachovalých údolích a leckde i zatopily domy a pozemky, kde žijí a hospodaří naši občané. Závažný problém sucha by přitom nevyřešily.

Uvědomujeme si, že v důsledku pokračujících změn klimatu bude na území naší republiky docházet k častějšímu výskytu extrémních projevů počasí, ať už jde o delší období sucha, nebo třeba také přívalové deště. Příprava na to, abychom v těchto nových podmínkách dokázali v příštích letech a desetiletích žít a hospodařit, je proto jedním z nejdůležitějších úkolů nás všech – a jako taková má i naši plnou podporu.

Vaše ministerstva a celá vláda ale musí hrozivý problém sucha a dalších důsledků měnícího se podnebí začít řešit koncepčně, strategicky a jako nejvyšší prioritu.

Už léta se mluví o nutnosti přírodních a přírodě blízkých opatřeních v krajině, změn v hospodaření se zemědělskou půdou a v lesích – přitom kolem sebe vidíme, že jejich stav se nejen nezlepšuje, ale pokračujícím drancováním často ještě zhoršuje.

Státní koncepce ochrany před následkem sucha na území České republiky, kterou vláda schválila v roce 2017, sama konstatuje, že jen ozdravením naší zemědělské půdy se její retenční kapacita zvýší o několik miliard kubíků vody. To samo o sobě odpovídá objemu všech existujících přehrad u nás a je to mnohonásobek toho, co by zadržely všechny nově navrhované přehradu dohromady.

Požadujeme proto, abyste namísto plánování desítek a stovek nových přehrad věnovali veškeré dostupné kapacity tomu, aby náš stát už v nejbližších letech začal mnohem účinněji než doposud uzdravovat krajinu a zvyšovat její schopnost zachytávat a zadržovat vodu na polích i v lesích. Stejně tak je třeba podnikat rozhodnější kroky k tomu, abychom aktivně předcházeli dalšímu zhoršování klimatu.

Přehrady nejsou řešením a v žádném případě je nelze plánovat proti vůli dotčených obcí.

www.stopprehradam.cz

GENEREL LAPV

SOUČASNÉ
HÁJENÉ A NOVĚ
NAVRŽENÉ
LOKALITY

 Návrh nových lokalit
roku 2019

 Hájené lokality od roku 2011

vycházky

Calla Vás srdečně zve na přírodovědnou vycházku

Za květnatými pásy a ptactvem do Stromovky

S botaničkou **Klárkou Řehounekovou** (PřF JU), ornitologem **Petrem Veselým** (PřF JU) a entomologem **Jiřím Řehounekem** (Calla)

Přírodovědná vycházka do Stromovky bude zaměřená hlavně na ptáky, rostliny a hmyz, její součástí bude kroužkování ptactva.

Vycházka je vhodná i pro děti a potrvá asi tři hodiny. Trasa bude sjízdná pro dětské kočárky. **Prosíme roušky s sebou.**

Sobota 20. 6. 2020 od 9:30 hod.

Sraz účastníků na zastávce bud. MHD Autocamping (spoj. č. 16, příj. 9;22)

Více informací: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice, tel.: 605 066 898, RehounekJ@seznam.cz, www.calla.cz.

Exkurze napříč národními parky Šumava a Bavorský les 2020

Zajímá vás, jak se vyvíjí příroda, když se jí nechá prostor a čas? Chtěli byste poznat středoevropskou divočinu na vlastní oči a kůži a porozumět tomu, v čem je její nedocenitelná hodnota?

Zaznamenali jste spory o kácení v národním parku Šumava a chtěli byste se přímo v terénu dozvědět více? Chcete se přesvědčit, zda se les po napadení kůrovcem sám obnovuje?

Pokud odpovídáte ano, přihlaste se na jednu z našich exkurzí. Hnutí DUHA již více než pětadvacet let aktivně usiluje o kvalitnější ochranu přírody v národním parku. Letos pro vás již pojednadvacáté připravuje několik možností, jak se přiblížit šumavské divočině.

Jedna čtyřdenní, dvě víkendové a jedna jednodenní exkurze, **vždy pod vedením odborného průvodce**. Pokaždé **do nejvzácnějších míst obou národních parků** včetně těch běžně nepřístupných. Vyberte si některou z nich.

Termíny a místa exkurzí

- 15. 8. 2020 [Exkurze napříč Modravskými slatěmi](#)
- 21. - 23. 8. 2020 [Exkurze napříč Šumavskými pláněmi: Modravské slatě a Ptačí potok](#)
- 26. - 31. 8. 2020 [Velká exkurze napříč národními parky Šumava a Bavorský les](#)
- 4. - 6. 9. 2020 [Exkurze napříč jižním masivem národního parku Šumava: Plechý, Trojmezenský prales a Smrčina](#)

Další informace najdete na <https://www.hnutiduha.cz/akce/exkurze-napric-narodnimi-parky-sumava-bavorsky-les-2020>.

Nuclear Energy Conference 2020

Jaderná energetika v čase globální změny klimatu

Každým rokem patrnější projevy globální změny klimatu a stále naléhavější varování vědecké komunity před možností vážných dopadů v příštích dekádách posilují potřebu veřejné debaty o různých aspektech problému. Jedním z nich je možná role jaderné energetiky při snižování emisí skleníkových plynů. Diskusi v tomto případě ovlivňuje fakt, že ekonomické a bezpečnostní problémy, které zapříčinily stagnaci jaderné energetiky, stále nejsou vyřešeny.

Není jaderná energetika příliš drahá na to, aby mohla skleníkové plyny účinně omezit? Nemůžou vysoké útraty za nové reaktory zablokovat efektivnější řešení? Jak ovlivní změna klimatu provoz jaderných elektráren? Lze pokrýt současné energetické potřeby při útlumu jaderné energetiky i fosilních paliv?

Cílem mezinárodní konference **NEC 2020 „Jaderná energetika v čase globální změny klimatu“** je za účasti zahraničních i českých expertů podrobně diskutovat právě tyto otázky, které mají zásadní význam pro omezování emisí skleníkových plynů i pro další perspektivu jaderné energetiky.

Datum a místo konání:

úterý 6. října 2020, 10 až 16 hodin

Smetanův sál Autoklubu ČR, Opletalova 29, Praha

Aktuální informace o konferenci najdete na www.nec2020.eu.

Zpravodaj **Ďáblík pro své**

Akci pořádají
Hnutí DUHA, Calla – Sdružení
pro záchranu prostředí
a Jihočeské matky.

členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla pošlete do 12. července 2020 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru *Ďáblík*, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře. Všechna starší čísla občasníku *Ďáblík* najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!